

pútnický list

august
2019

ISSN 2644-4526

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

Úhorná – farnosť Smolník

Kaplnka Panny Márie Snežnej s prameňom liečivej vody sa nachádza nad obcou Úhorná a pod vrchom Hekerová (1260 m n.m.). Pri kaplnke sa nachádza aj prístrešok, ktorý slúži pre slávenie liturgii pod holým nebom. Ďalej sa tu nachádza krížová cesta so 14 krížmi. Odpust sa tu koná každoročne v prvú augustovú sobotu a nedeľu, samotný sviatok Panny Márie Snežnej, ktorý pripadá na 5. august. Pôvodná drevená kaplnka v Úhornej, chýrna svojimi starožitnosťami, bola posvätená 31. mája 1813. Šindle a drevo na stavbu venovala vdova po v Bohu zosnulom grófovi Štefanovi Andrassym. Voda, vytekajúca z prameňa pri kaplnke má liečivé účinky. Oddávna sem prichádzajú matky so svojimi zrakovo postihnutými deťmi prosiac o ich uzdravenie. V lete roku 1925 sa v blízkych kúpeľoch Štós liečil bohoslovec Štefan Herko. Mal tuberkulózu v pokročilom štádiu a vykašľoval z pľúc krv. Pri svojich prechádzkach po okolí sa dostal ku kostolíku i k neďalekému prameňu. V zamyslení nad svojim zdravotným stavom prebdel pri prameni v modlitbách celú noc. Toto miesto si obľúbil a chodieval sem častejšie. Prosil Pannu Máriu o svoje uzdravenie a sľúbil jej, že ak sa uzdraví, postaví jej priamo pri prameni kaplnku. Jeho zdravotný stav sa zlepšil, v roku 1929 bol vysvätený za kňaza a splnil svoj sľub. Pri prameni postavil kaplnku a do nej vložil dvojmetrovú sochu Panny Márie. Kamene z bieleho kremeňa na stavbu kaplnky – jaskyne, priniesla mládež z Úhornej, zo Smolníka a Krásnohorského Podhradia. Dňa 15. augusta 1932 bola v kostole v Krásnohorskom Podhradí posvätená socha trpiaceho Spasiteľa s dvoma adorujúcimi anjelmi a mládež ju v slávnostnej procesii priniesla do novej kaplnky postavenej v tom istom roku. Kňaz Štefan Herko vďačný Pánu Bohu a Panne Márii za svoje uzdravenie na mieste pôvodnej kaplnky z roku 1813 začal z vlastnej iniciatívy budovať nový kostol. So stavbou začal v roku 1937. Kostol postavili z milodarov veriacich farnosti a okolia. Bol postavený nový oltár, na ktorom umiestnili pôvodný obraz Madony s Dieťaťom. Posviacka kostola sa konala 10. augusta 1941. Štefan Herko bol profesorom náboženstva na gymnáziu v Zlatých Moravciach a rád sa vracal na toto pútnické miesto.

Zdroje: www.rkcsmolnik.sk

info o pútnických miestach a prehľad pútí nájdete na: www.putnickemiesta.sk

Bazilika Panny Márie Väčšej v Ríme

"matka" mnohých mariánskych chrámov a kostolov

Známejšia je ako Santa Maria Maggiore. Je jednou zo štyroch tzv. patriarchálnych bazilík, t.z. že pri hlavnom oltári môže svätú omšu slúžiť iba pápež. Bazilika Panny Márie Väčšej je exteritoriálnou súčasťou štátu Vatikán. Je najkrajšou a najväčšou bazilikou v Ríme. Súčasná stavba bola postavená v r.432 pápežom Sixtom III. blízko miesta, kde stála prvotná mariánska, tzv. Liberianska, bazilika.

Patrí medzi sedem tzv. pútnických kostolov, ku ktorým už od raného stredoveku putovali veriaci prichádzajúci do Ríma. Ďalšími šiestimi sú chrámy: Bazilika svätého Jána v Lateráne, Bazilika svätého Petra, Bazilika svätého Pavla za hradbami, Bazilika svätého Vavrinca za hradbami, Bazilika Santa Croce in Gerusalemme, Santuario della Madonna del Divino Amore.

Tento najväčší a najvýznamnejší mariánsky kostol vo večnom meste sa tiež označuje ako *Santa Maria della Neve* (Panna Mária Snežná) alebo *Santa Maria ad presepe* (Panna Mária s jaslíčkami – podľa fragmentu Ježišových jaslíčiek z Betlehemu uložených pod hlavným oltárom).

Stojí na mieste, kde sa už v 4. st. pred Kristom nachádzal antický chrám zasvätený bohyni Juno. V dobe cisára Augusta tu bolo trhovisko.

Legenda o zázračnom snežení uprostred leta

Legenda o jeho vzniku kostola hovorí, že v 4.st. žili v Ríme bohatí a vznešení zbožní manželia. Boli však bezdetní. Bez prestania prosili Boha, aby im požehnal potomka. No to sa nenaplnilo. Modlili sa teda, aby správne investovali svoj majetok. Štedro podporovali chudobných. Neskôr sa rozhodli, že svoj majetok venujú Panne Márii. Modlili sa, aby im zjavila, akým spôsobom to majú urobiť. V noci zo 4. na 5. augusta sa im každému osobitne zjavila Panna Mária a povedala im, aby jej vystavali chrám v Ríme na vršku, ktorý bude ráno pokrytý snehom. Ráno, 5. augusta 352 sa Eskvilínsky vršok belel snehom, hoci vtedy býva v Ríme najväčšia horúčava. Zbožný šľachtic Ján so svojou manželkou videli, že nočný sen, nebol len preludom. A tak sa ponáhľali za pápežom Libériom, ktorý mal v tú noc to isté zjavenie, sen. Pápež Libérius na tomto mieste položil základný kameň budúceho kostola, zasväteného Panne Márii Snežnej (lat. *Santa Maria della Neve*). Chrám bol o rok hotový, pápež ho posvätil a bazilika sa stala materským chrámom všetkých kostolov zasvätených Panne Márii.

Tento prvotný chrám bol však aj svedkom ťažkých pápežských dejín. Asi 10 rokov po jeho dostavaní hľadali v jeho múroch ochranu prívrženci vzdoropápeža Ursina, zvoleného súčasne s legitímnym pápežom Damazom I. Pri vzájomnom strete oboch strán zahynuli mnohí z nich priamo v chráme.

Dejiny súčasnej baziliky

V roku 432, v súvislosti s koncilom v Efeze a s prijatím dogmy o Panne Márii Bohorodičke, dal pápež Sixtus III. postaviť na jej počesť v blízkosti prvotného kostola novú trojlodovú baziliku. Veľkolepá sakrálna stavba zasvätená Panne Márii bola prvým veľkým projektom, ktorý cirkev financovala z vlastných zdrojov. Mala tri lode, navzájom oddelené dvadsiatimi iónskymi stĺpmi na každej

strane. Hlavná loď bola zakončená triumfálnym oblúkom na ktorý priamo nadväzovala apside osvetľovaná päťicou okien. V jej uzávere stál pápežský trón. Prvá prestavba baziliky prebehla na konci 13.st. V roku 1377 bola pristavaná zvonica, ktorá je svojou výškou sedemdesiatpäť metrov dodnes najvyššou zvonnicou v Ríme. Bazilika prechádzala v 16., 17. a 18.st. ešte mnohými stavebnými úpravami. Jej interier si však zachoval svoj pôvodný ranostredoveký vzhľad. Z átria na vstup do chrámu slúži štvorica portálov doplnená piatou tzv. Svätou bránou, ktorá sa otvára iba počas Svätého roku. Tri lode sú od seba vizuálne oddelené dvoma radmi po dvadsiatich iónskych stĺpoch. Pochádzajú z pôvodného antického Junoninho chrámu na Aventine. Nad stĺpmi sa nachádzajú pôvodné drevené trámy kostola.

V hlavnej lodi návštevníka zaujme nádherný kazetový strop vyzdobený zlatom, ktoré bazilike v roku 1492 venovali katolícke Veličenstvá Izabela I. Kastílska a Ferdinand II. Aragónsky, pochádzajúcim z práve objavených zámorských území.

Dojem starokresťanskej baziliky vytvára aj do veľkej miery zachovaná pôvodná mozaiková výzdoba hlavnej lode: jedinečný starozákonný cyklus pod oknami a výjavy z Nového zákona na triumfálnom oblúku. Je dielom najmenej trinástich rôznych umelcov odlišujúcich sa navzájom nielen umeleckým nadaním a štýlom, ale i rôznorodosťou ikonografických prameňov, z ktorých čerpali. Napriek tomu však celý monumentálny cyklus pôsobí jednotne.

Pod hlavným oltárom sa nachádzajú relikvie sv. Matúša evanjelistu, sv. Hieronyma a iných svätých.

Výnimočné cennosti baziliky

Od siedmeho storočia bola bazilika cieľom pútnikov, ktorí si chceli uctiť vzácnu relikviu: **Ježiškove jasličky**. Kvôli nim postavil na konci 13. storočia Arnolfo di Cambio kamenný betlehem čím zabezpečil bazilike veľkú slávu ako rímskeho Betlehemu.

Práve prítomnosť tejto jedinečnej relikvie bola príčinou stavby monumentálnej kaplnky, ktorá sa volá Sixtínska (tal. *Capella Sistina*), pomenovaná po svojom donátorovi – pápežovi Sixtovi V. Architektonicky bola dokončená v r. 1587 a nasledujúce dva roky na nej pracovali umeleckí remeselníci, maliari a sochári. Maliari Cesare Nebbia a Giovanni Guerra vytvorili medzi zlatenou štukovou výzdobou úchvatný mariánsky freskový cyklus. Steny kaplnky pokrýva mramor získaný zo starých antických stavieb. Interiér je doplnený v nikách umiestnenými sochami apoštolov Petra a Pavla, dominikánskych a františkánskych svätcov. Kupola kaplnky postavená nad miestom kríženia sa stala novou dominantou baziliky. Ide o pohrebnú kaplnku, nachádzajú sa v nej ostatky pápežov Pia V. a Sixta V. Ústredným centrom kaplnky je však bohato zdobené pozlátené bronzové tabernákulum, ktoré nesú na ramenách štyria anjeli. Symbolicky predstavuje Mojžišovu archu zmluvy a je miniatúrou architektúry kaplnky. Mramorovým schodiskom pod ním sa dá vojsť do krypty, ktorá nahradila stredovekú kaplnku jasličiek Arnolfa di Cambio.

V r. 1605 bol zvolený za pápeža Pavla V. dlhoročný vikár baziliky Santa Maria Maggiore kardinál Camillo Borghese. Následne sa začalo so stavbou druhej monumentálnej kaplnky. Architekt Flaminio Ponzio, ktorý bol poverený stavbou kaplnky mal za úlohu sledovať vzor Sixtínskej kaplnky. Pavlínska kaplnka (tal. *Capella Paolina*) je asi najkrajšou a najbohatšou barokovou kaplnkou v Ríme. Zameranie celej výzdoby, poňaté v mariánskom duchu, dokazuje, že Panna Mária prestupuje celými ľudskými dejinami. Kaplnka je miestom posledného odpočinku svojho donátora pápeža Pavla V. a jeho predchodcu Klementa VIII.

Hlavným dôvodom jej stavby bola snaha pápeža Pavla V. vytvoriť jedinečný priestor k uctievaniu ďalšej vzácnosti baziliky: **ikony Madony zvanej Salus Populi Romani** (preklad: *Spása rímskeho ľudu*). Rímsky ľud sa k nej utiekal v ťažkých časoch a dodnes si ju uctieva ako svoju ochrankyňu. Keď v roku 590 zúril v Ríme mor, pápež Gregor nariadil na deň Vzkriesenia nosiť po uliciach obraz Panny Márie. Kamkoľvek sa tento obraz dostal, nákaza zmizla.

O ikone a účte k nej

Obraz je namaľovaný na hrubej cédrovej doske s rozmermi 117 x 79 cm. Zobrazuje scénu, pri ktorej Matka objíma pravou rukou dieťa sediace na ľavej ruke Panny Márie. Je oblečená do tmavomodrého plášťa so zlatým lemovaním. Dieťa Ježiš drží v ľavej ruke knihu a zdá sa, že sa pozerá na Matku. Väčšina obrazov Bohorodičky zobrazuje Máriu, ako pravou rukou ukazuje na Krista s pohľadom upretým na ľudí. Na rímskej ikone má Bohorodička na pravej ruke namaľovaný prsteň, ktorý bol v dobovom vnímaní chápaný ako znak dôstojnosti a hodnosti. Tento typ mariánskych obrazov sa nazýva „Hodegetria“, čo v preklade znamená „ukazujúca na cestu“. Autorstvo obrazu Salus Populi Romani je prisudzované sv. Lukášovi, ktorý ho namaľoval v Jeruzaleme, odkiaľ ho sv. Helena v IV. storočí dopravila do Konštantínopolu. Dnes však nevieme dostatočne vystopovať históriu tohto obrazu. Veľkú zásluhu na šírení mariánskej úcty spojenej s týmto obrazom má Spoločnosť Ježišova, ktorú založil sv. Ignác z Loyoly v XVI. storočí. Sv. Ignác slúžil práve v tejto bazilike svoju prvú svätú omšu na Vianoce v r. 1538. Jeho tretí nástupca, sv. František Borgia, v roku 1569 dosiahol od kapituly kanonikov výnimočné dovolenie zhotoviť kópiu tohto obrazu. Úctu obrazu jezuiti potom rozšírili na miestach svojich misijných pôsobísk (Latinská Amerika, Stredná Európa). Vďaka ním sa obraz z chrámu Santa Maria Maggiore stal súčasťou pravoslávnej ikonografie napríklad aj v Etiópii.

Santa Maria Maggiore

Pápež František požehnáva obraz Panny Márie Snežnej od Jaroslava Dvorského v roku 2017

Pri príležitosti 100 rokov od vyhlásenia dogmy o Nepoškvrnenom Počatí Panny Márie pápež Pius XII. 1. novembra v roku 1954 slávnostne korunoval tento rímsky milostivý obraz a zároveň ustanovil nový **mariánsky sviatok Panny Márie Kráľovnej**, ktorý sa dovtedy už niekoľko rokov slávil vo viacerých biskupstvách. Dátum sviatku ustanovil na 31. mája. V obnovenom kalendári sa liturgická spomienka na Pannu Máriu Kráľovnú koná **22. augusta**. V tomto dni si môže každý uctiť Pannu Máriu ako kráľovnú neba a zeme, ktorej slávu opísal sv. Ján v Knihe zjavenia: „Žena odetá slnkom, pod jej nohami mesiac a na jej hlave veniec z dvanástich hviezd“ (Zjv. 12,1)

V závere je dôležité spomenúť aj skutočnosť, že Bazilika Santa Maria Maggiore má spojitosť aj s dejinami našich národov. Na tomto mieste bolo totiž v roku 867 udelené pápežom Hadriánom II. slávnostné povolenie **používania staroslovienčiny** ako štvrtého bohoslužobného jazyka (po latinčine, gréčtine a hebrejčine). Tu sa po prvýkrát slávila sv. omša v reči našich predkov.

Pred bazilikou stojí nádherný korintský stĺp, ktorý bol pôvodne časťou Konštantínovej baziliky na rímskom fóre. Na toto námestie ho dal premiestniť pápež Pavol V. Na jeho vrchol umiestnili bronzovú sochu Panny Márie a pri päte stĺpa sú vyryté slová: „Zasvätil ho Panne, prameňu pokoja.“ Spomienka na posviacku tejto baziliky sa začala sláviť v Cirkvi v roku 1568.

Na Slovensku sa najznámejší **Kostol Panny Márie Snežnej nachádza v Bratislave**. Jeho história sa odvíja od r.1713, keď v Bratislave vypukol nákazlivý mor a mnohí občania sa utiahli von z mesta, aby v núdzových domčekoch zachránili svoje rodiny od vymierania. Tu, na súčasnom kalvárskom kopci, našiel útočisko aj bratislavský mešťan Ján Lauerman rodinou. Ten sľúbil, že ak sa jeho rodina zachráni, z vďaky postaví na kopci dve kaplnky. A tak sa aj stalo. Jednu, zasvätenú sv. Petrovi, postavil na severovýchodnom svahu

Kalvárie a druhú, venovanú úcte Panny Márie, na Hlbokej ceste. Tu bola umiestená socha Panny Márie s Ježiškom na rukách, pripomínajúca sochu Matky Božej z Mariazell. Pôvod sošky nepoznáme. Podľa povesti ju istý zbožný pustovník našiel v blízkej studni. Časom sa v kaplnke slúžili príležitostné sväté omše, neskôr tu žili zbožní pustovníci Blažej a Hieronym. Začiatkom 19.st. bola pôvodná Lauermanova kaplnka opravená a 5. augusta 1814, na deň Panny Márie Snežnej, bola znovu posvätená. Avšak ani táto oprava nezachránila kaplnku pred zánikom. Už v r. 1822 sa začala plánovať výstavba novej kaplnky (neskoršie prvý kostol novej fary na Kalvárii). 15. septembra 1824 bola slávnostne posvätená a tiež zasvätená úcte Panny Márie Snežnej. Nová kaplnka bola postavená z milodarov veriacich a za výdatnej pomoci mesta Bratislavy. Zaujímavou skutočnosťou je, že staviteľ kaplnky - Ignác Feigler - zadarmo vypracoval plány a náčrty a bez nároku na mzdu viedol celú stavbu. Nadšenie, akým sa táto kaplnka stavala, najviac vystihuje veľkodušnosť a obojstrannosť murárov a robotníkov, pracujúcich na stavbe, ktorí si nechali vyplácať iba polovičnú mzdu. Takto vlastne bola kaplnka postavená z práce rúk murárov a stavebných robotníkov. Kaplnka a jej okolie patrili do dómskej farnosti a každoročne, na sviatok Panny Márie Snežnej, sa tu konali púte veriacich. K zriadeniu samostatnej farnosti na tomto mieste prispel mohutný rozvoj Bratislavy po 1.sv. vojne. Prvotnú farnosť spravovali bratia františkáni. Bratislava rástla a čoskoro kaplnka kapacitne nevyhovovala. S výstavbou kostola sa začalo už v r. 1943, ale náročné obdobie 2.sv.vojny ju zastavilo. Pokračovalo sa až jej skončení. V r. 1948 bola zakončená stavba kostola, ktorý je dnes známy aj ako **Kostol na Kalvárii**. Jeho dominantná 50-metrová bola komunistickou vládou v r. 1959 odstránená kvôli výstavbe Slavína. Pôvodný plán bol skrútiť ju o polovicu, no napokon bola zrušená celá. Po revolúcii v r. 1989 sa začalo hovoriť o znovupostavení veže, ale tento plán nebol zrealizovaný. Od r.1990 spravuje kostol Rehoľa kazateľov – dominikáni. K novodobým dejinám a obnove kostola patrí aj skutočnosť, že je v ňom umiestnený nový oltárny obraz Panny Márie Snežnej, posvätený pápežom Františkom. Jeho autorom je operný spevák a výtvarník Jaroslav Dvorský. Obraz bol posvätený v Ríme, 19. apríla 2017. Zaujímavé a nanajvýš symbolické je, že presne v čase kedy bol obraz v Ríme posvätený, na Slovensku, aj pri kostole Panny Márie Snežnej, husto snežilo.

V blízkosti kostola, na Hlbokej ceste, sa nachádza jaskyňa Lurdskej Panny Márie, tiež miesto púti a oddychu starých Bratislavčanov. Iné kostoly Panny Márie Snežnej na Slovensku nájdete aj v: Banskej Štiavnici, Breze, Lazanoch, Turni a kaplnka s týmto patrocinom stojí v Modre.

Zdroj: www.sk.wikipedia.org, www.zivotopisysvatych.sk, www.jezuiti.sk, www.dominikani.sk, www.operaslovakia.sk

HOVORÍME o: *Slávnosti Nanebovzatia Panny Márie*

Dogma: Panna Mária bola po završení pozemského života s telom i dušou vzatá do nebeskej slávy.

Nepretržitá tradícia viery, ako aj liturgická tradícia a súhlasný postoj biskupov celej Cirkvi umožnili pápežovi Piovi XII., aby 1. novembra 1950 zaviazal všetkých kresťanov vo svedomí prijať vieru v nanebovzatie Panny Márie. Urobil tak apoštolskou konštitúciou *Munificentissimus Deus* (Najštedrejší Boh), ktorou vyhlásil dogmu o Nanebovzatí Panny Márie. V tomto dokumente pápež vysvetlil pojem Nanebovzatie Panny Márie, aby veriaci nemali nejasností v chápaní tejto pravdy viery. Pápež vyhlásil: „Nepoškvrnená Bohorodička, vždy Panenská Bohorodička Mária, bola po završení pozemského života s telom i dušou vzatá do nebeskej slávy.“

Sviatok Nanebovzatia Panny Márie je najstarší zo všetkých mariánskych sviatkov. Tradícia ho spomína už pred efezským snemom, ktorý bol v roku 431. Slávil sa aj v najstarších východných cirkvách – v arménskej i etiópskej. Postupom času sa šírila na celú Cirkev. Už na prvom vatikánskom sneme v roku 1870 žiadalo viac než dvesto biskupov pápeža Pia IX., aby vyhlásil dogmu (článok viery), že Panna Mária bola po smrti s telom i dušou vzatá do neba.

Podľa starej apoštolskej tradície vieme, že sa Panna Mária po Turicách živo zúčastňovala na živote prvej kresťanskej komunity v Jeruzaleme. Roky svojej staroby prežívala pod starostlivou ochranou apoštola sv. Jána. Posledný záznam o živote Panny Márie je v Skutkoch apoštolov, keď apoštoli a prvé spoločenstvo veriacich spolu so ženami a s Pannou Máriou očakávali prislúbeného Ducha Svätého (Sk 1, 14).

Podľa tradície z poapoštolského obdobia Panna Mária nezomrela pre chorobu alebo starobu, ale „usnula“ túžbou po svojom Synovi, túžbou po nebi. O mieste a čase smrti Panny Márie nemáme zaznamenané nič určité. Najstaršia literatúra, ktorá hovorí o Nanebovzatí, je grécke dielo *De obitu S. Dominae* (O smrti sv. Panny).

Sv. Ján Damascénsky hovorí o tradícii jeruzalemskej cirkvi: „Sv. Juvenal, jeruzalemský biskup na chalcedónskom koncile (r. 451) oznámil cisárovi Marciánovi a Pulcherii, ktorí si priali vlastniť telo Božej matky, že Mária zomrela v prítomnosti apoštolov; ale keď neskôr na žiadosť sv. Tomáša otvorili jej hrob, zistili, že je prázdny. Na základe toho apoštoli dospeli k presvedčeniu, že jej telo bolo vzaté do neba.“

Iná tradícia zase spomína, že zomrela vo veku sedemdesiatdva rokov bez bolesti. Niektorí pochybovali, že zomrela, keďže nemala dedičný hriech, no na druhej strane ona sama podliehala následkom dedičného hriechu – cítila bolesť. A keďže aj Kristus zomrel, hoci aj on bol bez hriechu, niet dôvodu pochybovať o Máriinej smrti.

Vo východnej Cirkvi sa sviatok Nanebovzatia Panny Márie slávil už v 6. storočí pod názvom *Usnutie Panny Márie*. Už prví kresťania vyznávali vieru v Máriino nanebovzatie. Nikdy sa nehovorilo o relikviách, pozostatkoch jej tela.

V Jeruzaleme na vrchu Sion je Chrám Usnutia Panny Márie. Podľa tradície na tomto mieste bol dom, v ktorom žila aj dokončila svoj pozemský život Panna Mária. Pochovaná bola v údolí Cedron, na úpätí Olivovej hory neďaleko Getsemanskej záhrady, kde nad miestom jej hrobu dnes stojí Bazilika Nanebovzatia. Jej hrob je otvorený, lebo Mária bola vzatá do neba.

Efez, druhé miesto Nanebovzatia?

Aj keď sa z pohľadu historikov zdá pravdepodobnejšie, že Mária skončila svoju pozemskú púť v Jeruzaleme, Efez má výnimočné postavenie v rámci mariánskej úcty. Bolo to mesto, kde pôsobil aj sv. Ján, apoštol, ktorému Kristus na kríži zveril starostlivosť o Máriu, preto je toto mesto v kresťanskej tradícii dodnes vnímané ako mariánske mesto, aj ako možné miesto Máriinho Nanebovzatia.

Tu sa v r. 431 konal ekumenický snem, na ktorom bola slávnostne potvrdená pravda viery, že Mária je Bohorodička.

Do tohto obdobia spadajú i korene sviatku Nanebovzatia Panny Márie. Slávil sa ako najväčší mariánsky sviatok tak na Východe, ako aj na Západe. Byzantský cisár Mauritius (r. 588 – 602) ho ustanovil za štátny sviatok v celej svojej ríši na 15. augusta, aby tak zatienil starú orientálnu slávnosť vinobrania, ktorá si uchovávala mnohé pohanské prvky.

Nanebovzatej Panne Márii je zasvätených najviac mariánskych chrámov, medzi nimi aj mnohé kostoly na Slovensku.

Slávnosť Nanebovzatia Panny Márie (15. augusta) je posledným prikázaným mariánskym sviatkom liturgického roka. V tomto dni sa na mnohých miestach konajú púte. V niektorých štátoch Európy je tento deň aj dňom pracovného pokoja.

zdroj: www.svetkrestanstva.postoj.sk, www.zivotopisysvatych.sk

PREDSTAVUJEME RELIKVIE... sv. Rocha, pútnika

Aj keď sa jeho sochy nachádzajú aj na Slovensku, predsa som toho milého svätého spoznala za hranicami našej krajiny, na ceste do Compostely. Kráčajúc s francúzskym spolupútnikom som sa dozvedela pekný príbeh o pokornom a láskavom pútnikovi – sv. Rochovi.

Obraz z Kaplnky sv. Rocha, Horné Orešany

Hoci úplné a bezpečné údaje o živote sv. Rocha chýbajú, predsa existuje rozprávanie, ktoré vychádza z tradície. Volá sa **Zlatá legenda**. V nej sa spomína, že sa narodil okolo roku 1295 v Montpellier v južnom Francúzsku pravdepodobne v rodine šľachtica. Jeho matka dlho nemohla mať dieťa a syn – Rochus sa jej narodil po mnohých modlitbách, na orodovanie Panny Márie. Na prsiach dieťatka bolo materské znamienko v tvare kríža. Už ako maličký sa Rochus vyznačoval pokorou, poslušnosťou, často sa postil. Ako mladík sa stal sirotou. Po smrti zbožných rodičov a po vzore sv. Františka z Assisi, rozdal všetko svoje bohatstvo medzi chudobné mestá a šiel svetom ako nemajetný pútnik. Prvá cesta viedla Rocha do Ríma. Bolo to v čase morových epidémii a pútnik sa rád ujímal starostlivosti o chorých. Pomáhal v nemocniciach, napr. v Cesene, Rimini, Novane i v Ríme. Tu sa u neho prejavili mimoriadne milosti a dar zázračného uzdravovania: vylicil znamením kríža mnohých chorých morom. Aj v Ríme týmto spôsobom zachránil od smrti veľa chorých. Na spiatocnej ceste do vlasti, v Piacenze, sám ochorel a nakazil sa morom. Vyhnali ho za mesto. Zoslabnutý a blízky smrti, sa uložil v chatrči pred mestom, aby zomrel. Tu sa mu náhle zjavil anjel a dodával mu odvahy. Pri mieste, kde ležal začal vyvierať aj prameň vody. Zázračnú pomoc mu Pán Boh poskytol aj prostredníctvom psa miestneho šľachtica – grófa Gotharda Palastrelliho. Ten prinášal smrteľne chorému denne čerstvý chlieb a lízal mu rany. Šľachtic sledujúc zvláštne správanie svojho poľovného psa, objavil ťažko chorého pútnika. Rochus sa nakoniec uzdravil a mohol pokračovať vo svojej ceste domov. V jeho domovskom kraji ho však už nikto nepoznal; údajne na základe udania jeho strýka ho považovali za špióna a hodili ho do žalára. V pokore znášal všetko

utrpenie a zamlčal svoj pravý pôvod. Po piatich rokoch, 16. augusta 1327, vo väzení (pravdepodobne v meste Voghera) zomrel. Legenda hovorí, že Rocha spoznali až na smrteľnej posteli podľa jeho materského znamienka.

Prvé počiatky úcty k sv. Rochovi sa začali krátko po jeho smrti. Pápež Alexander VI. postavil na jeho počesť nemocnicu, pápež Pavol III. ustanovil bratstvo sv. Rocha. Najviac sa však úcta k nemu rozšírila v 15. storočí, keď sa jeho pozostatky dostali do Benátok. Vo francúzsko-španielskej pohraničnej oblasti sa ešte aj v súčasnosti zvykne dávať na domy písmená VSR: „Vive Saint Roche“ (nech žije svätý Rochus). Všeobecná úcta viedla pápeža pápeža Gregora XIV. aby okolo r. 1590 vyhlásil Rocha za svätého.

Sv. Rochus je vzývaný ako patrón väzňov, chorých, lekárov, lekárnikov, chirurgov, sedliakov, obchodníkov s umeleckými predmetmi, záhradníkov, stolárov a tiež ako ochranca proti moru a nákazám, ochoreniam nôh a kolien. Na základe tradície je uctievaný aj ako patrón psov. Sv. Jánom Pavlom II. bol vyhlásený aj za patróna automobilistov.

Pútnické miesta spojené so sv. Rochom

Jeho pozostatky sú údajne od r. 1485 v kostole *San Rocco* v Benátkach, ich časť je aj v chráme sv. Víta v Prahe.

Púte k sv. Rochusovi: Konajú sa na mnohých miestach v Európe, najslávnejšia je v Nemecku **na Rochusovej hore v Bingen** (z r. 1666) V r. 1754 tu bolo založené Rochusove bratstvo. V r. 1795 bola kaplnka sv. Rocha zničená francúzskymi vojskami, chrám bol obnovený roku 1814, po epidémii týfusu. Pri posviacke tejto kaplnky bol aj J.W. Goethe, ktorý opísal slávnosť v správe „Z cesty k Rýnu, Mohanu a Neckaru v r. 1814 a 1815.“

Na Slovensku sa tradičným miestom púte k sv. Rochovi stali **Dolné Orešany** (okr. Trnava), konkrétne *Kaplnka Najsv. Trojice*, ktorá je oficiálnym pútnickým miestom. Pápež Pius IX. v roku 1851 udelil sedemročné odpustky tým veriacim, ktorí na sviatok Najsv. Trojice v Dolných Orešanoch „činia pokánie, vyspovedanú a sv. prijímaním posilnení sa tu zbožne pomodlia za svornosť kresťanských panovníkov, za odstránenie bludov a za povýšenie sv. Matky Cirkvi.“

zdroj: www.zivotopisysvatych.sk, www.en.m.wikipedia.org, www.putnickemiesta.sk

Mariánskou pútnickou cestou naprieč nepoznaným Estónskom

Estónsko, jeden zo štátov Pobaltia, má mnoho ľudí na Slovensku v mysli zapísané len ako súčasť krajín bývalého Sovietskeho zväzu. Modro-čierno-biela trikolóra predstavuje tri farby typické pre túto krajinu: modrá obloha, čierny les a biely sneh.

Nakoľko ju ročne navštívi viac turistov než je počet jej obyvateľov, právom sa nazýva krajinou turizmu. Charakterizuje ju prevažne rovinaté územie (najvyššia „hora“ má 318m.n.m) zložené z viac než dvoch tisícok ostrovov, s množstvom jazier a divokých lesov. Neskrtená príroda, kde môžete stretnúť losy, chytať lososy či počuť vlka sa stáva veľkým turistickým lákadlom. Ide o veľmi zaujímavú, moderne sa rozvíjajúcu európsku krajinu. Napríklad čo sa týka sveta internetu, patrí Estónsko k „najpripojenejším“ krajinám sveta. Rýchly internet tu nájdete doslova v každom kúte. Národným športom sa od r.1996 stalo hojdanie. Obrie hojdačky, ktoré sa otáčajú o 360° patria v súčasnosti k miestnym adrenalínovým vychytávkam. V hlavnom meste Tallinn zaviedli od r.2013 bezplatnú mestskú hromadnú prepravu pre obyvateľov metropole. Zaujímavý experiment priniesol mestu okrem nových obyvateľov a s nimi väčší prísun daní do mestskej pokladnice, aj odľahčenie automobilovej prepravy, čistejší vzduch a rozvoj menších podnikov.

Estónsko má od r.2015 zavedené online voľby, t.z. že občania volia z pohodlia domova, bez zbytočných vedľajších výdavkov.

Zaujímavým aspektom je aj súčasný rozvoj celoštátnych pútnických aktivít. Nízka osídlenosť krajiny vytvára v pútnikovi dojem „ľudoprázdna“, rovinatost terénu privádza do netradičnej „severskej púšte“, a tým sa naplňajú dva výrazne atribúty putovania – samota a ticho. Putovanie touto krajinou, ktorá je od r. 1215 oficiálne zasvätená Panne Márii, môže pútnikovi priniesť bohaté duchovné ovocie.

V r.2012 vznikla v Estónsku v kruhu laickej iniciatívy Priateľov kláštora v Pirite myšlienka vytvoriť mariánsku pútnickú trasu vedúcu naprieč

celou krajinou. V spolupráci laikov, rehoľných sestier a s podporou cirkevnej i štátnej správy vzniká **pútnická cesta z ruín kláštora v Pirite do kaplnky sv. Kríža v ruínach hradu Vana – Vastseliina**, ktorá bola cieľom pútnikov už v dobách stredoveku.

Pred cestou Vám odporúčame dôkladne si preštudovať informácie na oficiálnom webe: www.palverand.ee

Východiskovým bodom púte sú **základy šesťhrannej ružencovej kaplnky**, ktorá bola zasvätená Panne Márii. Kaplnka stála neďaleko portálu **kostola sv. Brigity v Pirite**. Dnešné ruiny kláštora sú hrdými svedkami stredovekej minulosti. Kláštor bol na tomto mieste vybudovaný už v r.1407 a oficiálne bol schválený v r.1411. V r.1414 dostal právo udeľovať odpustky, tak sa spoločne s kostolom sv. Olafa, ktorý bol vysvätený v r.1436 stal centrom náboženského života. Už v samotných počiatkoch bola v kostole umiestnená relikvia sv. Brigity z Vadstenu. Najväčší rozkvet zažil najmä v 15.storočí, keď bola dokončená nádherná kaplnka sv. Michala. Zničili ho však počas bojov so Švédmi a neskôr z Rusmi. (r.1577).

Obnova kláštora sa začala v r.1993, keď tieto ruiny navštívila matka predstavená rádu sestier sv. Brigity. Ohrozená veľkoleposťou tohto miesta, sa rozhodla opäť sem priviesť mníšsky život. Súčasný kláštor „sestier brigitiiek“ bol obnovený a vysvätený 15.septembra v r. 2001. Pútnikom ponúka účasť na denných modlitbách aj ubytovanie v kláštornej penzióne. Východiskový bod pútnickej cesty – základy ružencovej kaplnky – bol slávnostne požehnaný na jeseň v r.2017. Pôvodnú kaplnku postavilo pred portálom kláštora v r. 1520 ružencové bratstvo. Dnes sa tu nachádza plaketa s požehnaním pre putujúcich, ktorá predstavuje jeden z dialógov sv. Brigity s Kristom.

Pútnik sa pýta: Pane, ukáž mi cestu, po ktorej mám kráčať.

Pán hovorí: Priateľ môj, ukážem ti cestu. Opísať ju môžem tromi spôsobmi: Cieľ je rovnaký, ak sa ho držíš. Spočiatku je cesta kamenistá, neskôr hladká. Spočiatku je cesta tmavá, neskôr jasná. Spočiatku je cesta náročná, nakoniec mierna.

Pútnik odpovedá: Ukáž mi cestu a budem ju nasledovať. Viem, že je nebezpečné vzdialiť sa a ísť po nesprávnej ceste, ale odmena je vysoká, ak pôjdem po správnej ceste. Splň mi pranie a ukáž mi pravú cestu.

(Zjavenie sv. Brigity IV, kapitola 107: Modlitba je súčasťou jedného rozhovoru sv. Brigity s Kristom)

Tvorcovia súčasnej mariánskej pútnickej cesty do nej začlenili zaujímavé historické, spoločenské, prírodné aj moderné fragmenty. Peším putovaním cez túto severskú krajinu spoznáte Estónsko, jeho ľudí, zaujímavé osobnosti i projekty aj seba.

Vyjdúc z Pirity pôjdete okolo rodinnej **hrobky rodiny Koch**, spoznáte školské sanatórium Konstantina Pätsu (r. 1936), ktorého cieľom bolo poskytovať vzdelanie deťom so zlým zdravotným stavom, podvýživným deťom. V severnej časti trasy pôjdete cez pomerne pekné malé mestečko **Maardu**. Jeho dominantou je nový pravoslávny kostol moskovského patriarchátu. Budete mať možnosť spoznať históriu ťažby fosforu a výroby fosforitej múky. Prejdete cez historické dedinky Rootsi-Kallavere a Manniva, kde sa kedysi v hojnom počte lovili lososy. I dnes tu môžete sledovať krásy prírody. Pobrežné lúky sa totiž stávajú hniezdiskami labutí a sú aj obľúbenou zástavkou divých husí. Moderný svet sa pýši **najlepším golfovým ihriskom v Európe – Jõelähtme**, ktoré Estónci vybudovali v r. 2006. Sakrálnou stavbou v tejto časti pútnickej cesty je kostol Panny Márie v Jõelähtme. Bol vysvätený 15.augusta 1220.

Duchovne silným miestom je **Ihasalu**. Dnes tu stojí vysoký kríž (r.2014), avšak v minulosti tu stála kaplnka. Vraj tu môžete začuť hlas, ktorý na tomto mieste zakazuje sedieť. Otvorený horizont ponúka jedinečný výhľad na more. K miestu sa viaže aj oficiálne spísaný zázrak, ktorý sa tu udial v 14.st. na príhovor sv. Brigity. Švédskych rybárov chytili na pobreží miestni rybári. Chceli ich utopiť, tak im priviazali na hrdlá kamene a hodili ich do mora. Muži volali na pomoc svoju patrónku - sv. Brigitu. Neutopili sa. Keď útočníci videli

tento zázrak naľakali sa a pustili ich v lodke späť na more. Švédi sa dostali domov živí a zdraví. **Zázrak „Kaberly“** bol zapísaný do oficiálneho zoznamu zázrakov sv. Brigity.

Ďalším zaujímavým zastavením sa na pútnickej ceste je **vodná elektráreň Linnamäe**. Bola vyhlásená za najkrajšiu priemyselnú stavbu v Estónsku (r.1924). Na priehrade bol v r. 2002 postavený aj pekný vysunutý most s vyhladkovými plošinami. V súčasnosti je budúcnosť tohto diela neistá, nakoľko sa rieka Jägala nachádza na zozname vodných tokov, kde sa prirodzene vyskytuje losos, pstruh a lipen a podľa zákona o vode musí priehrada zabezpečovať rybám bezpečný prechod v oboch smeroch rieky.

Pútnická cesta prechádza aj cez **archeologickú pamiatkovú rezerváciu Rebala** do krasovej oblasti Kostivere. Zaujímavým miestom s osobitným projektom sa stretnete v dedinke Loo. Ide o *centrum Ajaveski*. Je to bývalý holandský veterný mlyn, ktorý postavili ho koncom 19.st. Po rekonštrukcii v r.2014 slúži ako stredisko rôznych remesiel. Horné poschodia ponúkajú panoramatický výhľad na celé okolie. Na jar a jeseň môžete odtiaľto sledovať jedinečnú migráciu vtákov, večer a v noci zasa nočnú oblohu. Aj v tejto časti trasy sa nachádza zaujímavá historická osada, takmer skanzen. Volá sa Vandjala. Kedysi bola majetkom Kataríny Veľkej. K jedinečným sakrálnym skvostom patrí **kaplnka sv. Mikuláša v dedinke Saha**. Patrila medzi prvé kresťanské svätyne v Estónsku. Prvotná drevená kaplnka tu stála už v r. 1241. Dnešná pochádza z 1. pol. 15.st. Je ideálnym miestom pre tichú kontempláciu. Stala sa spoločným modlitbovým miestom tvorcov tejto pútnickej cesty. Vždy, na Štedrý deň, sa tu spoločne modlia sestry sv. Brigity aj Priatelia kláštora v Pirite.

Pokračuje sa cez mestečko Raasilu, kde stojí Kostol sv. Jána Krstiteľa (2.pol.19.st.). Za zmienku stojí *Baltická železnica*, ktorá umožnila výrazný rozvoj tejto oblasti. Zaujímavou stavbou je miestna železničná veža. Krásne zastavenie sa pútnikom ponúka v obci Rätla v **záhrade Aksela Kurta**. Spoločne so záhradnou dizajnérkou Irmou Tungal začal v r. 1987 tvoriť rozsiahlu záhradu. Práce im trvali asi 20 rokov. Po smrti Aksela Kurta sa o jeho dielo stará jeho dcéra Monika Kannelmäki. Záhrada sa dnes rozkladá na území 2ha a nesie názov „Emerald“. Môžete sa tu aj ubytovať, za nocľah s raňajkami zaplatíte asi 20€.

Následne sa ocitáme v kraji, kde sa odohrávali viaceré významné boje o samostatnú štátnosť Estónska. Smerom do mesta Voose sa môžete zastaviť pri 300 rokoch starej *borovici Tagasauna*. Ona je pamätníčkou mnohých bojov, o ktorých svedčia pamätníky. Kostol v Järva – Madise je zasvätený sv. Matúšovi, evanjelistovi. Pútnická trasa pokračuje cez dedinku Kaaruka do Kodasmy. Toto miesto sa stalo východným bodom **východnej jezuitskej misie**. Dodnes tu pracuje duchovné misijné centrum, kde sa dá aj ubytovať. Ďalej pôjdete cez obec Esna a historickú dedinku Kareda, ktorá sa nachádza v **oblasti krasových prameňov**. V minulosti ich tu vyvieralo okolo 30. Zhruba o 3km sa vypína najvyššia veža v okolí – patrí evanjelickému kostolu sv. Petra (14.st.). Je to najväčšia svätyňa v Järvskej župe. Pokračuje sa cez Kaerevere, Abaja do Merja, kde sa nachádza mestský kopec – hradný vrch. V r. 2010 tu bola postavená 12m vysoká rozhľadňa.

V obci Vaali, na severe centrálnej časti Estónska, sa znova dotýkame historických počiatkov štátnosti samostatného Estónska. Tu bola v novembri 1905 po prvýkrát vyhlásená Estónska republika, avšak revolučné snahy boli násilne potlačené už o necelý mesiac - na Štedrý deň. Hlbší pohľad do histórie ponúka **múzeum Päinurme**. Na fakt, že pútnická cesta prechádza územím dvoch samostatných krajov Estónska a Livónska upozorňuje *hraničný kameň v Riisaare*. Charakteristickou prírodnou dominantou tejto oblasti je *riečka Põltsamaa*, jedna z najdlhších a najbohatších riek v Estónsku. Na rieke Põltsamaa v Rutikvere bola postavená priehrada.

Tichým modlitbovým zastavením je vzhľadovo gotická hrobová kaplnka rodu Pistohlkors (r. 1873). Občerstviť sa môžete v kaviarni, ktorá je zriadená v bývalom holandskom veternom mlyne v obci Adavere. Pokračuje sa do krásneho mestečka Eistvere. Jazero dáva tomuto miestu jedinečnú romantickú príťažlivosť. V parku pri jazere nájdete zrúcaniny kaštieľa, v jeho obnovených skladoch môžete aj bezpečne prenocovať. A už sa dostávame do centra Estónska – **mestečka Pilistvere**. Žije tu len 150 obyvateľov. Jeho dominantou je Kostol sv. Ondreja a vysoký biely kríž - pamätník na obebe stalinskej a komunistickej diktatúry. Významným národnostným a vzdelanostným centrom je aj obec Põltsamaa. Uvádza sa, že je srdcom Estónska. Bolo hlavným mestom Livónskeho kráľovstva. Tu sa začalo (r. 1766) aj s tlačou prvých estónskych časopisov. Za zastavenie stojí aj zvonku architektonicky zaujímavý kostol sv. Mikuláša.

V obci Kaarlimõisa stojí prvá estónska škola. (r. 1888) Za jej zakladateľov sa považujú učitelia Jaan Adamson, Hans Wühner a predstaviteľ národného hnutia Jacob Hurt. Po nepokojoch v r. 1905 ju však ruské úrady zatvorili.

V mestečku Lalsi, ktoré bolo známe výrobou skla, sa nachádza pravoslávny kostol sv. Mikuláša. Stopu po výrobe skla nájdete aj v osadách: Rõika, Laashoone, kde sa môžete previezť lodkou po vodnej ceste a obec Meleski.

Pútnická trasa vedie aj **pozdĺž pobrežia jazera Võrtsjärv**, cez rekreačné stredisko Vaibla. Prechodom rieky Emajõgi sa vchádza do južného Estónska. Cez osadu Verevi a dedinku Suure-Rakke, bývalé panstvo Tamm s veterným mlynom sa vchádza do prvého mesta južného Estónska - Pujha. Kedysi to bolo mesto zbojníkov, zlodejov. Okolité mokrade znemožňovali ľuďom útek. Kostol v Pujha je zasvätený sv. Dionýzovi. Známy je aj pod menom Denis. Bol prvým biskupom Paríža. Za vlády cisára Valeriána bol spoločne s dvomi spoločníkmi statý na vrchu Montmartre a ich telá boli hodené do Seiny. Kresťania ich telá vytiahli z rieky a pochovali. Neskôr bola na tomto mieste v Paríži postavená bazilika St. Denis, ktorá sa stala pohrebiskom francúzskych kráľov.

Trasa pokračuje popri diaľnici Tartu - Valga s hustou premávkou. Pútnici sa tak ocitajú na *Veľkej poštovej ceste*, ktorá bola dôležitou ruskou cárskou poštovou cestou spájajúcou Petrohrad s Narvou, Tartu a Rigou. Pozdĺž cesty sa v minulosti nachádzali taverny, kde obchodníci a cestujúci nocovali. **Tartu** je najstarším mestom krajiny (10.st.) a považuje sa za intelektuálne centrum Estónska. Pútnická trasa ho obchádza, ale ak túžite po väčšej civilizácii, zastavte sa tu, mesto má asi 100tis.obyvateľov. Starobyľou sakrálnou stavbou južného Estónska je **Kostol sv. Vavrinca v osade Noo**. Údajne to bolo pútnické miesto a patrí medzi najstaršie vidiecke kostoly tejto krajiny. Vo svojej bohatej histórii má zapísané aj to, že v ňom žili zbojníci, ktorí prepádali cestujúcich na poštovej ceste do Rigy. V dedinke Kambja stojí kostol zasvätený sv. Martinovi, je najväčším vidieckym kostolom v južnom Estónsku. Zvláštnym znakom, ktorý si môžete všimnúť na pútnickej ceste v obci Kaatsi je aj tzv. „pohrebná, alebo križová“ *borovica Pranglilaane*. Je znakom intelektuálneho kultúrneho dedičstva krajiny. Je v nej zapísaný pohrebný zvyk miestnych ľudí, ktorí pri pohreboch, cestou na cintorín, vyrezávali do stromov znak kríža. Podobných stromov už nie je v krajine veľa, preto je odkaz tejto borovice o to silnejší. Cestou budete mať možnosť zastaviť sa pri veternom mlyne v Koni a vodných mlynoch v Mosine a Voiike. Krásny drevený kostolík sv. Mikuláša – tzv. **Puutliküla**, čaká na pútnikov aj v závere putovania v dedinke Puutli, v kraji Võru. Cieľom putovania je „**outdoorová kaplnka sv. Kríža v ruinách hradu Vana – Vastseliina**“. Biskupský hrad bol postavený v r.1342 na území biskupa Tartu a stal sa jedným z najmocnejších opevnení v starej Livónii. V noci, v septembri r.1353, sa tu udial zázrak: z druhého poschodia hlavnej veže, kde sa nachádzala prázdna hradná kaplnka sa ozývala nádherná hudba. Kaplnka žiarila v zázračnom svetle, ktoré nemohlo pochádzať od dvoch zapálených voskových sviec. Zo severnej steny oltára sa vynoril kríž a stál uprostred oltára bez akejkoľvek opory. Pápež Inocent VI. vydal v r. 1354 dokument, ktorý umožňuje pútnikom získať na tomto mieste odpustky, a to na obdobie 1 roka a 40 dní. História putovania môžete bližšie spoznať v Pútnickom dome. Na hrade sa konajú aj koncerty a iné spoločensko-kultúrne podujatia.

Zdroje: www.palverand.ee, www.vastseliinalinnus.ee, www.interez.sk, www.martinkysel.blog.sme.sk,

GENIUS LOCI... Ruky škodiace i zachraňujúce... (o zrúcanine kostolíka v Lúčke)

Genius loci je nová rubrika Pútnického listu. Pozývame Vás, tvorte ju s nami.

Ako opísať to, čo zostalo po kostolíku v Lúčke? Všeobecne zaužívané označenie je zrúcanina. Aj mne napadlo ako prvé, keď som chcela niekomu priblížiť jeden z cieľov nášho ďalšieho výletníckeho putovania. Ale tak ako vtedy, aj teraz sa mi zasekáva na jazyku.

Neviem, či by so mnou jazykovedci súhlasili, no pre mňa vždy malo toto slovo súvis s niečím, čo sa zrútilo. Kladúc dôraz na to „sa zrútilo“. Nie čo bolo niečím či niekým zrúcané. Iste to príde mnohým ako zbytočná analýza. Fakt je, že niečo je v troskách a je úplne nepodstatné, akým príčinám k tomuto stavu prišlo.

Pre mňa to však význam má. Nie sú trosky ako trosky, ruiny ako ruiny a zrúcanina ako zrúcanina. Úplné iné emócie vo mne vzbudí pohľad na časom okresané pozostatky dávnoviekých stavieb, na spúšť po vyčíňaní prírodných živlov či na dôsledky pustošenia ľudskej arogancie a bezohľadnosti.

Pri pohľade, ktorý sa mi naskytný nad dedinkou Lúčka, som však ostala v pomykove. Bolo to silné, krásne a smutné zároveň. Krásne pre svoju polohu, okolie a celkovú scenériu, ktorú tieto kamenné múry v zeleni vytvárali, smutné pre skutočnosť, že už nikdy sa nám nedostane možnosti vidieť, čo vytvárali pôvodne a silné pre zmes oboch pocitov, ktoré sa zhostili mojej duše.

Opatrne, s bážňou, ale i nadšením sme prechádzali pomedzi ne. Bol to zvláštny pocit. Na malú chvíľu mi pripomenuli detské bludisko, ktoré sme mali na dvore materskej škôlky, a ktoré mi miesto pocitu stratenosti vždy poskytovalo skôr útočisko. Z týchto múrov akoby sálal pokoj. Na druhej strane mi však bolo aj akosi úzko. A táto úzkosť mala svoj pôvod práve v rozprave, ku ktorej som dospela pri pokusoch opísať to, čím sa kochali moje oči.

Keď som sa niekedy ocitla na miestach, ktoré dýchali históriou zosobnenou vo zvyškoch stredovekých chrámov, vždy ma premkol úžasný pocit obdivu, úcty a vďačnosti času a jeho milosrdnosti k nim. No medzi múrmi Lúčky sa do týchto pocitov miešal ešte jeden. Iné je vedomie, že tieto spomienky vekov odpočívajú už storočia, a iné, ak sú tieto ruiny svedkami skazy pomerne nedávnej.

A tieto miesta mali ešte v živej pamäti slávu eucharistie a prúd života. Čo však začali plamene, to dokončila ľudská ruka. Skaza namiesto obnovy. Novopostavený kostol vytlačil zo záujmu a pozornosti malý kostolík, čo bojoval svoj boj o prežitie trochu od ruky nad dedinou. Jedna vec je nezaujím, druhá zničujúci úder od toho, kto mal byť oporou a ochrancom.

Fakt, že ľudia vo svojej ľahostajnosti dokázali nielenže nechať zdrvený kostolík nepovšimnutý, ale aj sami mu „pomohli“ tým, že jeho múry miesto obnovenia naopak začali rozoberať, bol desivý. Lacný stavebný materiál...

Až mi srdce zamieralo. Nie, nemám potrebu kázať a obviňovať. Ani presadzovať vlastné pocity, vnímanie a hodnoty. Nikomu neupieram právo na jeho vlastné. A akceptujem fakt, že pre jedného môže byť kostol posvätným miestom, Božím príbytkom hodným úcty a pre druhého stavba ako každá iná.

Aj ja sama som si prešla obdobím, keď pre mňa kostoly neboli nič viac, než len stavby stojace medzi inými. Napriek tomu som sa k nim chovala s určitou úctou. Nie posvätnou, ani inak osobitou. Jednoducho plynúcou z rešpektu k tým, pre ktorých znamenali niečo viac než pre mňa.

Preto ten smútok v duši, napriek sile a kráse, čo ju opantala. Ale bol to tiež človek, ktorý nakoniec túto skazu zastavil a zachránil, čo sa ešte dalo. A vďaka ktorému sa dnes mohol v mojej duši odohrať tento boj. A nielen zatrpknutosť a bezradnosť ako na miestach, ktoré sú mementom navždy stratených kostolíkov. Kostolíkov, ktoré nepodľahli času, ani moci prírody. Ale rukám tých, pre ktorých tu veky stáli....rukám človeka....

Alexie

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií

Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41

ISSN 2644-4526

www.putnickemiasta.sk/asociacia-putnickych-organizacii/archiv-putnickych-listov/

Texty pripravili: Mgr. Mária Prekopová, Mgr. Žaneta Šušoliaková, Alexandra Podolinská

Fotografie: František Turanský, Vladimír Šušoliak, dreamstime.com, wikipedia.org • Grafické spracovanie: Alfa a Omega, s.r.o.

Svoje postrehy, rady a pripomienky posielajte na: putnickemiasta@gmail.com

NEPREDAJNÉ, VOĽNE ŠÍRITEĽNÉ